

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ САНКЦІЙ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ

Пахомі С. К.

здобувач другого року

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Качурінер В. Л.***

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Економічні санкції використовуються як політичні інструменти для «нормалізації» поведінки держави та поновлення міжнародного правопорядку. Здійснюючи тиск на економіку санкційної держави сторони прагнуть змусити таку державу змінити свої дії. Незважаючи на їх ефективність, економічні санкції виглядають як м'який і більш гуманний варіант порівняно із застосуванням сили чи збройним конфліктом, які пов'язані з видимими руйнівними наслідками. Проте наслідки економічних санкцій можуть виходити за межі економіки санкції. Прикладом на практиці, коли санкції можуть завдати значної побічної шкоди є нанесення шкоди економічному добробуту громадян чи в цілому навколишньому середовищу.

У науковій літературі неодноразово висловлювалося занепокоєння щодо вражаючого впливу економічних санкцій на права людини [1; 2]. Однак, вважається, що санкції також впливають на довкілля [3]. Але короткостроковий і довгостроковий вплив економічних санкцій на навколишнє середовище залишається мало неперевіреною. Головним чином це пов'язано з тим, що мало відомо про причинно-наслідковий механізм, через який економічні санкції можуть прямо чи опосередковано завдати шкоди навколишньому середовищу. Без виявлення таких механізмів неможливо відокремити вплив санкцій від наслідків інших змінних (наприклад, поганого управління, корупції, природної мінливості та зміни клімату).

Деградація навколишнього середовища є багатоаспектною проблемою. В економічній літературі викиди CO₂ часто використовувалися як контрольна проксі-перемінна для рівня погіршення навколишнього

середовища. Але цей показник не дає вичерпної картини екологічних показників країни. Наприклад, збитки навколишньому середовищу, такі як виснаження ґрунтових вод, втрата біорізноманіття, ерозія ґрунту та забруднення води, які можуть виникнути в державі, на яку поширюються санкції, не мають негайного впливу на викиди вуглецю в країні в короткостроковій перспективі та не можуть бути зафіксовані при використанні CO₂.

Незважаючи на те, що економічні санкції впливають на навколишнє середовище, вони не повинні використовуватися для виправдання погіршення стану навколишнього середовища в країнах, щодо яких введено санкції. Такі країни, наприклад, як Іран, Ірак, Куба, Північна Корея, Судан і Венесуела, до яких застосовувались економічні санкції, так чи інакше мають екологічні проблеми, не залежно від застосовуваних санкцій. Однак, з іншого боку, у цих країнах економічні санкції прискорили погіршення стану навколишнього середовища. Але вони не були головною рушійною силою погіршення навколишнього середовища та короткозорі політики розвитку в цих країнах. Таким чином, санкції не повинні розглядатися як виправдання для всіх екологічних проблем і поганого екологічного врядування в країнах, щодо яких введено економічні санкції.

Вплив санкцій на навколишнє середовище здебільшого неавтономний, але неминучий за схемами економічних санкцій, які використовувалися протягом останніх десятиліть. Важливою є теза, що застосовувані економічні санкції не мають наміру спричинити довготривалу шкоду довкіллю, яка б мала серйозні наслідки для здоров'я, прав людини та правосуддя. Економічні санкції не були розроблені, щоб завдати шкоди довкіллю, однак опосередкований вплив на довкілля вони мають.

Економічні санкції діють подібно до економічної рецесії, але є набагато більш впливовими та паралізуючими. Санкції призводять до посилення погіршення навколишнього середовища через послаблення ефектів техніки та композиції. Подібно до економічних спадів, санкції спричиняють серйозні економічні збої та збільшують залежність економіки від природних ресурсів. Але вони також безпосередньо перешкоджають торгівлі, імпорту та доступу до товарів і технологій, які є більше екологічно безпечнішими та, які є екологічно дружелюбними.

Поточна практика економічних санкцій спричиняє неминучі порушення прав людини, пов'язаних із навколишнім середовищем, як державою, яка ввела санкції, так і державою, яка потрапила під санкції.

Література:

1. Kokabisaghi F. Assessment of the effects of economic sanctions on Iranians' right to health by using human rights impact assessment tool:

A systematic review. *International Journal of Health Policy and Management*. 2018. Vol. 7(5). P. 374–393. <https://doi.org/10.15171/ijhpm.2017.147>

2. Habibzadeh F. Economic sanction: A weapon of mass destruction. *The Lancet*. 2018. Vol. 392(10150). P. 816–817. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)31944-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)31944-5)

3. Carucci A. Environmental effects of economic sanctions: The Cuban experience. *Honors Theses*. 2000. Paper 49, Colby College. URL: <https://digitalcommons.colby.edu/honorstheses/49> (дата звернення: 25.03.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-405-7-18>

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Переста Ю.-В. Ю.

*аспірант кафедри міжнародного права
юридичного факультету*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Через повномасштабне вторгнення рф в Україну спостерігаються руйнівні наслідки для здоров'я тисячі людей та руйнування важливих закладів охорони здоров'я. Сьогодні система охорони здоров'я має значне навантаження через відновлення здоров'я потерпілих від війни, а також інших проблем які спричинені повномасштабним вторгненням рф в Україну. У таких нечітких та ризикових умовах необхідно посилити спроможність розвитку транскордонного співробітництва закладів охорони здоров'я України із відповідними закладами охорони здоров'я сусідніх держав, держав-членів Європейського Союзу, а саме: Словачиною, Польщею, Угорщиною та Румунією, яке б було орієнтоване на впровадження європейських підходів, синхронізації з цілями розвитку Європейського Союзу щодо транскордонного співробітництва у сфері охорони здоров'я та поступовій адаптації системи охорони здоров'я України до стандартів Європейського Союзу. Наразі вкрай актуальним є не тільки відновлення зруйнованої інфраструктури системи охорони здоров'я, відновлення здоров'я потерпілих від війни, а й розбудова